

APSTIPRINĀTS

Kompetenta institūcija
darba aizsardzības jautājumos

.....
.....

/...../
20____.gada _____

Darba aizsardzības instrukcija Nr. ____
frizierim

20__ . gads

SATURS

LIETOTO TERMINU UN APZĪMĒJUMU SKAIDROJUMS	3
1. VISPĀRĪGĀS PRASĪBAS	4
Darba aizsardzības vispārīgās prasības.....	4
Ugunsdrošības pasākumi	6
Elektrodrošības prasības	6
Darba higiēnas prasības	6
Darba vides riska faktori.....	7
Kolektīvie un individuālie darba aizsardzības līdzekļi.....	7
2. DARBA AIZSARDZĪBAS PRASĪBAS, SĀKOT DARBU	7
3. DARBA AIZSARDZĪBAS PRASĪBAS, VEICOT DARBU	7
4. DARBA AIZSARDZĪBAS PRASĪBAS, BEIDZOT DARBU.....	8
5. DARBA AIZSARDZĪBAS PRASĪBAS ĀRKĀRTAS SITUĀCIJĀS.....	8
6. ATBILDĪBA PAR DARBA AIZSARDZĪBAS INSTRUKCIJAS PRASĪBU NEIEVĒROŠANU	9

LIETOTO TERMINU UN APZĪMĒJUMU SKAIDROJUMS

Bīstams faktors – ražošanas vai darba faktors, kura iedarbība zināmos apstākļos uz darbinieku izraisa traumu vai citu pēkšņu strauju veselības pasliktināšanos.

Darba aizsardzība – darba apstākļu stāvoklis (ražošanas vide, process, iekārta, kā arī prasības darbiniekam), kuros izslēgta bīstamo un kaitīgo ražošanas faktoru iedarbība uz cilvēku.

Darba aizsardzības instrukcija – darba paņēmieni un aizsardzības līdzekļu klāsts, kuru pielietošana un izmantošana nodrošina konkrētu darbu izpildes drošību.

Darba kategorijas – darba sadalījums pēc to smaguma atkarībā no enerģijas patēriņa (kcal/stundā).

Darba vieta – vieta, kurā darbiniekam ir nepieciešams atrasties vai kurp viņam jānodas sakarā ar darba pienākumu pildīšanu un kura tieši vai netieši atrodas darba devēja kontrolē.

Darba virsmas augstums – attālums pa vertikāli no grīdas līdz horizontālai plaknei, kurā tiek veiktas pamatdarba kustības.

Elektrotrauma – trauma, kuru izraisa elektriskās strāvas vai elektriskā loka iedarbība.

Kaitīgs faktors – ražošanas vai darba faktors, kura iedarbība uz darbinieku izraisa saslimšanu.

Kolektīvie aizsardzības līdzekļi – līdzekļi, kurus izmanto, lai novērstu vai samazinātu bīstamu un kaitīgu faktoru iedarbību uz darbinieku.

Pastāvīga darba vieta – vieta, kurā darbiniekam jāatrodas lielākā daļa no sava darba laika – ilgāk par 50%, vai nepārtraukti ilgāk par 2 stundām.

Pirmā palīdzība – palīdzība cietušajam (saslimušajam) dzīvībai vai veselībai kritiskā stāvoklī, ko savu zināšanu vai iespēju apjomā sniedz persona ar kvalifikāciju medicīnā vai bez tās neatkarīgi no sagatavotības un ekipējuma.

Ražošanas telpu mikroklimats – meteoroloģisko apstākļu kopums ražošanas telpās, kurās uz cilvēka organismu iedarbojas temperatūra, relatīvais mitrums, gaisa kustības ātrums un siltuma starojums.

Ugunsbīstama vide – darba vide ar paaugstinātām ugunsbīstamības vielām.

Ugunsbīstama viela – viela ar paaugstinātu ugunsbīstamību.

Ugunsdzēsības aparāts – ierīce ugunsgrēka dzēšanai, pēc tā iedarbināšanas izplūst ugunsdzēsamā viela, ierīci pārvieta ar rokām.

Viegli uzliesmojošs šķidrums – šķidrums, kas spēj patstāvīgi degt pēc aizdedzināšanas avota attālināšanas un kam uzliesmojuma temperatūra nav augstāka par 66° C.

1. VISPĀRĪGĀS PRASĪBAS

Darba aizsardzības vispārīgās prasības

1.1. Nosacījumi friziera darba izpildei:

vecums	aizliegts nodarbināt personas, kas jaunākas par 18 gadiem
dzimums	bez ierobežojumiem
veselības pārbaude	pirms stāšanās darbā un atkārtoti – saskaņā ar uzņēmumā apstiprināto OVP sarakstu, personas medicīniskā grāmatiņa
kvalifikācija	profesionālā apmācība
instruktāžas:	
➡ ievadapmācība	stājoties darbā
➡ instruktāža darba vietā	stājoties darbā atkārtoti – ne retāk kā 1 reizi 12 mēnešos
mērķa instruktāža	veicot vienreizējus darbus
elektrodrošības grupa	1.kvalifikācijas grupa

1.2. Darba aizsardzības instrukcija ir normatīvs dokuments un nosaka darba aizsardzības pasākumus un pienākumus, kas jāievēro frizierim.

1.3. Frizieris ir kvalificēts darbinieks, kurš frizētavā vai skaistumkopšanas uzņēmumā (turpmāk – frizētavā) apkalpo klientus – veido frizūras, lieto darba tehnoloģijas, izmanto daudzveidīgus instrumentus, profesionālo matu kosmētiku, ievēro epidemioloģiskās drošības prasības, veido pozitīvas attiecības ar klientu.

1.4. Friziera pienākumi un uzdevumi:

- ➡ noteikt matu un ādas tipu, struktūru un veselības stāvokli, kā arī atpazīt matu un ādas bojājumus un slimības;
- ➡ pārbaudīt galvas ādas alerģisko reakciju pirms ķīmiskajiem procesiem;
- ➡ izvēlēties, sagatavot un lietot dezinfekcijas līdzekļus, ievērojot to lietošanas instrukcijas;
- ➡ izvēlēties, tīrīt, dezinficēt un sterilizēt instrumentus un lietot instrumentus, piederumus un aparatūru darba procesā;
- ➡ izvēlēties atbilstošu profesionālo matu kosmētiku un ievērot tās lietošanas un glabāšanas noteikumus;
- ➡ veidot daudzveidīgas frizūras un frizūru elementus no dažāda garuma matiem, izmantot mākslinieciskās izteiksmes līdzekļus, sekot modes tendencēm;
- ➡ aprēķināt un dozēt nepieciešamo matu kosmētikas daudzumu;
- ➡ sagatavot klientu apkalpošanas procesam un veikt nobeiguma darbus;
- ➡ mazgāt galvu un masēt galvas ādu, ieteikt matu kopšanas līdzekļus lietošanai mājās apstākļos;
- ➡ veidot matus ar fēnu: matu piesakņu veidošana frizūras formas izveidei, viļņu veidojums ar fēnu, frizūru veidošana ar fēnu un rokām;
- ➡ tīt matus uz ruļļiem atbilstoši shēmām;
- ➡ sakārtot matus frizūrā pēc ruļļu tīšanas;
- ➡ zīmēt frizūras, lasīt un sastādīt frizūru veidošanas tehnoloģiskās shēmas;
- ➡ lietot dažādus matu uzkasīšanas paņēmienus;
- ➡ gofrēt un taisnot matus;
- ➡ griezt un filēt matus;
- ➡ izvēlēties un sagatavot krāsu, izmantojot krāsu paleti;
- ➡ veidot ondulācijas;

- veikt matu ķīmiskās apstrādes procesus – pigmentēt, krāsot, balināt, noņemt mākslīgo krāsu;
- izvēlēties un lietot ķīmiskos sastāvus ilgviļņu likšanai un matu ķīmiskajai taisnošanai;
- veikt matus reģenerējošus procesus;
- griezt bārdus un ūsas, skūt galvu, bārdus un ūsas;
- lietot dekoratīvus elementus un izstrādājumus no dabīgiem un mākslīgiem matiem, kopt tos;
- pieaudzēt, piepīt un piešūt matus.

1.5. Prasības ražošanas telpām:

- frizētavām jābūt aprīkotām ar visu veidu sanitāri tehniskajām ierīcēm;
- frizētavu un palīgtelpu sienu, grīdu seguma materiālam jābūt viegli sanitāri apstrādājamam;
- frizētavām un palīgtelpām jābūt aprīkotām ar pieplūdes – nosūcošo ventilāciju;
- noliktavai jābūt izolētai no frizētavas telpām un jāatbilst ugunsdrošības prasībām;
- visās frizētavas telpās un palīgtelpās maksimāli jāizmanto dabiskais apgaismojums;
- kopējā apgaismojuma avotus telpās jāizvieto tā, lai izveidotos vienmērīgs apgaismojums;
- no gaismekļu armatūras regulāri jātīra putekļi un netīrumi;
- frizētavas darbinieku darba vietās jāparedz vietējais apgaismojums, izmantojot kvēlspuldzes;
- vietējā apgaismojuma avotiem jābūt ar atstarotājiem vai izkliedētājiem, kas nodrošina vismaz 30° lielu aizsardzības leņķi attiecībā pret darba vietu;
- telpu, kur tiek mazgātas galvas, sienām un grīdai jābūt ar hidroizolāciju.

1.6. Frizierim jāzina:

- droši darba paņēmieni, veicot darba pienākumus sagatavojot un lietojot elektroierīces – tīrīšanas, mazgāšanas, dezinficēšanas u.c. sadzīves ķīmiskos līdzekļus, darba rīkus un inventāru;
- droši darba paņēmieni, strādājot ar karstu ūdeni vai šķīdumiem, darbā lietojamo ķīmisko vielu un produktu īpašības, to iedarbība uz organismu un to neitralizēšana;
- telpās un darba vietās izvietotās drošības zīmes un brīdinājuma uzraksti;
- elektrodrošības prasības 1.kvalifikācijas grupas personālam;
- ugunsdrošības instrukcija;
- pirmās palīdzības sniegšanas paņēmieni cietušajam traumai gadījumos un pirmās palīdzības aptiecināšanas medikamentu un līdzekļu lietošana.

1.7. Frizierim jāievēro:

- darba aizsardzības pamatprasības, izpildīt darba devēja norādījumus;
- esošie darba kārtības noteikumi, darba grafiki, darba un atpūtas režīmi;
- tīrība un kārtība darba vietā, personīgās higiēnas prasības;
- nepieļaut rīcību, kas var izraisīt ugunsgrēku;
- prast rīkoties ar ugunsdzēsības līdzekļiem ugunsgrēka izcelšanās gadījumā;
- lietot darbam paredzētos individuālos aizsardzības līdzekļus.

- 1.8. Frizierim, lai strādātu ar elektroierīcēm un elektroiinstrumentiem, jābūt apmācītam 1.kvalifikācijas grupā elektrodrošībā.
- 1.9. Ķīmiskās vielas un produktus (dezinfekcijas, mazgāšanas līdzekļi utt.) glabāt polietilēna, stikla vai porcelāna traukos, kuri blīvi noslēdzami ar korķiem vai vākiem. Uz visiem traukiem jābūt skaidri salasāmiem uzrakstiem par uzglabājamo vielu vai produktu.

Ugunsdrošības pasākumi

- 1.10. Nesmēķēt un nelietot atklātu uguni darba vietā, smēķēt atļauts tikai šim nolūkam paredzētā vietā.
- 1.11. Nodrošināt brīvu pieeju ugunsdzēsības līdzekļiem.
- 1.12. Visām frizētavas telpām jābūt aprīkotām ar ugunsgrēka signalizāciju, apgādātām ar ugunsdzēsības līdzekļiem.
- 1.13. **Aizliegts** glabāt viegli uzliesmojošas vielas sildierīču un apkures ierīču tuvumā.

Elektrodrošības prasības

- 1.14. Uzņēmuma vadītājam jāizdod rīkojums par personas, kas atbildīga par elektrosaimniecību, nozīmēšanu;
- 1.15. Lai panāktu elektroiinstrumentu un elektroiekārtu drošu ekspluatāciju, personālam jāapgūst elektrodrošības pamati un jābūt piešķirtai 1.kvalifikācijas grupai elektrodrošībā.
- 1.16. Strādājot ar elektroiinstrumentiem, nedrīkst pieļaut vadu saskari ar mitriem un eļļainiem priekšmetiem;
- 1.17. Atklājot jebkādas bojājumus, darbs ar elektroiinstrumentu nekavējoties jāpārtrauc.
- 1.18. Ja darba laikā pārtrūkst elektriskās strāvas padeve, kā arī darba pārtraukumos elektroiinstrumenti jāatslēdz no tīkla.
- 1.19. Elektroiekārtu (matu žāvēšanas aparātu) atrašanās vietās jāizolē visas metāla daļas, kam ir saite ar zemi (apkures sistēmas, kanalizācijas cauruļvadi utt.), lai klients matu žāvēšanas laikā nevarētu pieskarties pie šīm daļām, zem kājām jābūt izolējošam paliktnim.
- 1.20. Darbiniekiem, kas izmanto elektroiinstrumentus, **aizliegts**:
 - nodot elektroiinstrumentus citām personām;
 - izjaukt elektroiinstrumentus un veikt to remontu;
 - turēt elektroiinstrumentu aiz tā vada.

Darba higiēnas prasības

- 1.21. Telpām, kur veikts darbs, jābūt pietiekoši apgaismotām.
- 1.22. Sadzīves un sanitārām telpām jābūt aprīkotām ar izlietni vai ar dušu un ar skapi darba apģērbu glabāšanai.
- 1.23. Pastāvīgi sekot roku, nagu, matu tīrībai. Mazgāt rokas pirms darba sākuma, pēc tualetes apmeklēšanas, pēc katra pārtraukuma darbā un saskares ar netīriem priekšmetiem.
- 1.24. Personiskās mantas jāatstāj garderobē vai palīgtelpā. Darba un personiskais apģērbs jāglabā atsevišķi. Netīrais darba apģērbs jānodod mazgāšanā vai tīrīšanā.
- 1.25. Par konstatētiem iekārtu, ierīču un instrumentu bojājumiem ziņot tiešajam darba vadītājam. Darbu uzsākt tikai pēc trūkumu novēršanas.
- 1.26. Darbinieks ir tiesīgs atteikties veikt darbu vai pārtraukt to, ja darba devējs nav nodrošinājis nekaitīgus un drošus darba apstākļus.

Darba vides riska faktori

- 1.27. Darba laikā iespējama šādu bīstamo un kaitīgo faktoru iedarbība:
- instrumentu asas šķautnes;
 - ilgstoša atrašanās piespiedu stāvoklī;
 - paaugstinātais spriegums elektrificēto iekārtu un instrumentu (matu žāvēšanas aparāti, elektriskie fēni, matu veidošanas elektrošķēres u.c.) barošanas ķēdēs;
 - elektrificēto iekārtu un instrumentu darba daļu paaugstināta temperatūra;
 - nepietiekams darba vietas apgaismojums;
 - bioloģiskie faktori (slimības izraisošie mikrobi, mikroorganismi, sēnes);
 - ugunsbīstamība;
 - vardarbība un vardarbības draudu iespējamība.
- 1.28. Aizsardzībai no bīstamo un kaitīgo faktoru iedarbības ir paredzēti kolektīvie aizsardzības līdzekļi un individuālie aizsardzības līdzekļi.

Kolektīvie un individuālie darba aizsardzības līdzekļi

- 1.29. Pietiekams apgaismojums un ventilācija darba vietā-normālu darba apstākļu nodrošināšanai.
- 1.30. Elektrificēto, mehanizēto darba rīku un to pievadu izolācija no strāvas noplūdes.
- 1.31. Elektrificēto, mehanizēto darba rīku un to pievadu darbīgo mehānismu aizsargnožogojumi ar to konstrukcijā paredzētajiem apvalkiem, vākiem, aizsargekrāniem.
- 1.32. Nepieciešamos individuālās aizsardzības līdzekļus frizierim nosaka un apgādā darba devējs atkarībā no darba vides risku bīstamo vai kaitīgo faktoru iespējamības darba vidē.

2. DARBA AIZSARDZĪBAS PRASĪBAS, SĀKOT DARBU

- 2.1. Pirms sākt darbu, jāuzvelk darba apģērbs, to nedrīkst saspraust ar adatām. **Aizliegts** glabāt apģērba kabatās plīstošus un asus priekšmetus. **Aizliegts** valkāt netīru vai saplēstu specapģērbu, kā arī tādu, kam noplīsušas pogas.
- 2.2. Pirms sākt darbu, darba vieta jāatbrīvo no taras, inventāra un citiem priekšmetiem, kas nav vajadzīgi darba veikšanai.
- 2.3. Darba vieta jāuztur tīrībā un kārtībā. Nedrīkst pieļaut eju un rezerves izeju aizkraušanu.
- 2.4. Strādāt drīkst tikai ar darba kārtībā esošu inventāru, instrumentiem un ierīcēm.
- 2.5. Pārbaudīt, vai:
- 2.6. rokas griezējinstrumentiem ir gludi rokturi;
- 2.7. darba vietas apgaismojums ir pietiekošs;
- 2.8. darbojas pieplūdes - nosūcošā ventilācijas sistēma;
- 2.9. ejas un pieejas ugunsdzēsamajiem līdzekļiem ir brīvas;
- 2.10. palīginventārs ir kārtībā;
- 2.11. grīda ir tīra un sausa.
- 2.12. Par pamanītajiem trūkumiem un bojājumiem jāziņo tiešajam vadītājam vai uzņēmuma vadībai. Nedrīkst sākt darbu, pirms trūkumi nav novērsti.

3. DARBA AIZSARDZĪBAS PRASĪBAS, VEICOT DARBU

- 3.1. Lietot izsniegtos specapģērbus un individuālos aizsardzības līdzekļus.
- 3.2. Strādāt drīkst tikai ar dezinficētiem instrumentiem. Dezinfekcija tiek veikta saskaņā ar uzņēmumā spēkā esošiem sanitārajiem noteikumiem.
- 3.3. **Aizliegts** staigāt pa frizētavas telpām, turot rokās instrumentus ar to asajām daļām uz priekšu. Griezējinstrumentus nedrīkst likt darba apģērba kabatās, bet tikai tiem paredzētajās vietās.
- 3.4. **Aizliegts** patstāvīgi uztrīt instrumentus ar abrazīva palīdzību.
- 3.5. Uzklājot uz matiem krāsu vai veidojot ķīmiskos ilgviļņus, frizierim jābūt uzvilktiem cimdiem.
- 3.6. Darbam jāizmanto tikai tīra veļa (peņģuāri, salvetes, dvieļi u.c.). Tīrā veļa jāglabā skapjos vai speciālās glabātuvēs. Izmantotā veļa jānogādā palīgtelpās. Pirms nosūtīt uz mazgātavu, no veļas jānotīra mati un tā jāizžāvē.
- 3.7. Tīrīt elektroinstrumentus drīkst tikai pēc tam, kad tie ir izslēgti un pilnīgi apstājušies.
- 3.8. Uz grīdas izlijušos šķidrumus jāsavāc nekavējoties.
- 3.9. Aizliegts žāvēt auduma gabalus uz darba aparātu sakarstošajām virsmām.
- 3.10. Ja uz rokām radies kaut vai nenozīmīga trauma, darbs nekavējoties jāpārtrauc un jāveic nepieciešamie sanitārie pasākumi.
- 3.11. Pēc katra apmeklētāja jāsakārto darba vieta un instrumenti saskaņā ar uzņēmuma sanitārajiem noteikumiem.

4. DARBA AIZSARDZĪBAS PRASĪBAS, BEIDZOT DARBU

- 4.1. Darbu beidzot, sakārtot darba vietu. Veikt uzņēmuma sanitārajos noteikumos paredzēto instrumentu dezinfekciju.
- 4.2. Izpildīt personiskās higiēnas procedūras.
- 4.3. Instrumentus, inventāru, specapģērbu notīrīt un nolikt glabāšanai paredzētajās vietās.
- 4.4. Atslēgt no tīkla visas elektroiekārtas, izņemot tās, kurām saskaņā ar tehnoloģiju jādarbomas nepārtraukti.
- 4.5. Par visiem darba laikā pamanītajiem trūkumiem ziņot tiešajam vadītājam vai uzņēmuma vadībai.

5. DARBA AIZSARDZĪBAS PRASĪBAS ĀRKĀRTAS SITUĀCIJĀS

- 5.1. Nekavējoties jāziņo tiešajam darbu vadītājam par notikušo avāriju vai nelaimes gadījumu.
- 5.2. Avārijas vai ugunsgrēka gadījumā:
 - darbu nekavējoties pārtraukt;
 - noskaidrot, kuras ķīmiskās vielas var radīt eksplozijas briesmas, kāds ir to saturs, daudzums un kad sācies ugunsgrēks (avārija);
 - ja tas bez riska iespējams, ķīmiskās vielas pārvietot drošā vietā, karstas ķīmiskās vielas pārvietot kategoriski **aizliegts**.
 - nepieciešamības gadījumā pa tālr. "112" izsaukt Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestu – nosaucot ugunsgrēka vietas adresi un savu vārdu, uzvārdu, telefona numuru, savu tālruņa numuru atslēgt tikai pēc ugunsdzēsības un glābšanas dienesta operatora atļaujas;
 - brīdināt tuvumā strādājošo personālu un veicināt tā evakuāciju;
 - izvērtē situāciju un, atkarībā no degšanas apstākļiem, ievērojot drošības prasības, uzsākt dzēsšanas darbus ar rīcībā esošajiem ugunsdzēsības

līdzekļiem, uguns dzēšanai izmantot ogļskābās gāzes vai ABC klases pulvera ugunsdzēsības aparātus.

- 5.3. Ja notikusi skābes vai citas ķīmiskās vielas izlīšana (izkaisīšana) uz grīdas, nekavējoši veikt tās neitralizāciju un satīrīšanu.
- 5.4. Nelaiemes gadījumā:
- darbu nekavējoties pārtraukt un cietušajam sniegt pirmo palīdzību;
 - brīdināt pārējos strādājošos par bīstamiem faktoriem, kuri var apdraudēt darbinieku dzīvību un veselību;
 - nepieciešamības gadījumā izsaukt neatliekamo medicīnisko palīdzību pa tālr. "113", nosaucot nelaimes gadījuma vietas precīzu adresi, cietušā vārdu, uzvārdu, vecumu un savu vārdu, uzvārdu, telefona numuru, savu tālruna numuru atslēgt tikai pēc dienesta operatora atļaujas.

6. ATBILDĪBA PAR DARBA AIZSARDZĪBAS INSTRUKCIJAS PRASĪBU NEIEVĒROŠANU

- 6.1. Uzņēmuma darbinieks atbild par uzdotā darba norisi un rezultātiem, par uzticētajiem darba līdzekļiem un priekšmetiem, par individuālo aizsardzības līdzekļu lietošanu, par kārtību darba vietā.
- 6.2. Par šīs instrukcijas prasību neievērošanu, darbinieks atbild normatīvajos aktos paredzētajā kārtībā.
- 6.3. Par nelaimes gadījumiem, kuri notikuši darbā, atbild darbinieki, kuri nav pildījuši šīs instrukcijas un iekārtu lietošanas instrukciju prasības, kā arī tie, kuri nav gādājuši par to, lai būtu veikti organizatoriski-tehniskie pasākumi nelaimes gadījuma novēršanā (darba vietas atbilstība darba aizsardzības normatīvo aktu prasībām, darbinieka iepazīstināšana ar drošām darbu veikšanas metodēm).
- 6.4. Par dotās darba aizsardzības instrukcijas u.c. spēkā esošo normatīvo dokumentu prasību ievērošanu darbinieks atbildīgs disciplinārā, administratīvā vai tiesas kārtībā pēc pastāvošiem normatīviem aktiem atkarībā no pārkāpuma rakstura un sekām, kas radušās pārkāpuma rezultātā.
- 6.5. Par citu darbinieku darba aizsardzības prasību pārkāpumiem nekavējoši ziņot tiešajam darbu vadītājam.

Kompetenta institūcija
DARBA AIZSARDZĪBAS INSTITŪCIJA